

2010: jubileumjaar!

Volgend jaar viert Cox Pianoservice haar twintigjarig jubileum.

Daar schenken we uiteraard aandacht aan. In welke vorm? Dat is nog een verrassing! Maar we brengen u tijdig op de hoogte.

Concerten

'Laat u verrassen door aanstaande professionals!'

Voor het zevende achtereenvolgende jaar komen studenten van het Rotterdams Conservatorium in onze showroom topstukken uit de geschiedenis van de klassieke muziek spelen. Zij doen dit als voorbereiding op hun examen.

De concerten zijn echt heel bijzonder, want u kunt genieten van prachtig, in feite professioneel spel en een bijzondere repertoirekeuze. De data voor het komende jaar zijn donderdag 26 november a.s., donderdag 11 februari 2010 en donderdag 22 april 2010.

Als u op de hoogte gehouden wilt worden van onze concerten, geeft u dan even uw e-mailadres aan ons door.

Concert Mark Weber 17 apr. j.!

Het stemblok: stembepalend

*Aan de buitenkant van uw piano of vleugel is het niet zichtbaar, maar het is zo belangrijk: het **stemblok**. Dat is een 20 tot 30 cm brede houten constructie van 4 tot 5 cm dik, die even breed is als het (gietijzeren) pantserraam en erdoor wordt bedekt. Als het stemblok niet meer deugt, is het instrument moeilijk of helemaal niet meer te stemmen. Hoe wordt het stemblok gemaakt, wat zijn de eigenschappen ervan en in hoeverre is het te repareren?*

de delen van een vleugel

Elke snaar van uw piano of vleugel zit aan het ene uiteinde met een oog vast om een aanhangstift, aan het andere uiteinde in een stempen. De stempen zit in het stemblok geslagen en kan met een stemsleutel of –hamer worden gedraaid, zodat de spanning en dus de toonhoogte van de snaar verandert. De totale akoestische constructie (pantserraam, houten rast en stemblok) vangt de spanning van de snaren op. Elke snaar oefent gemiddeld zo'n 75 kg trekkracht uit en aangezien er meer dan 220 snaren in het instrument zitten, moet het stemblok dus permanent zo'n 16.500 kg kracht weerstaan. Bij een concertvleugel is die kracht vaak 22.000 kg!

In die constructie speelt het stemblok een heel belangrijke rol. De snaren dienen op de juiste spanning te blijven, zodat het instrument zo lang mogelijk goed gestemd blijft. De stempen moeten strak in het blok zitten, maar tegelijk ook draaibaar zijn. Dat vergt bijzondere eigenschappen van het stemblok.

'gesloten' stemblok

Eigenschappen

Een stemblok bestaat uit drie tot dertig lagen van zeer zorgvuldig geselecteerd en gelijmd hout. Het hout moet hoogwaardig zijn, dus zeer sterk en duurzaam; de pianobouwer kiest altijd voor beuken of esdoorn, of een combinatie van deze twee. Het hout is zorgvuldig gedroogd en mag ook geen neiging hebben om te scheuren of te krimpen.

Het moet dus ook bestand zijn tegen wisselingen in het klimaat van de

ruimte waarin de piano staat. Het hout moet zo elastisch zijn dat de stemmer de metalen stempen erin kan 'zetten', en voldoende grip aan de stempen bieden zodat de pen zo lang mogelijk in een bepaalde stand blijft staan (en niet gauw door

de trekkracht van de snaar gaat draaien). Als het stemblok open of halfopen is (kan heel fraai zijn), dient het een decoratieve oppervlakte te hebben; soms wordt het dan afgewerkt met een toplaag van fineer.

'halfopen' stemblok

Bolduc stemblok

Een *massief* stemblok bestaat uit drie lagen: een massieve plaat met twee kruislings verlijmdde dek- of kraslagen. De plaat wordt zodanig gezaagd, gelijmd en geplaatst dat de kans op splijten minimaal is. De dek- of kraslaag biedt stevigheid aan de pen op de plaats waar de meeste trekkracht wordt uitgeoefend. Zo'n blok biedt goede wrijvingsweerstand aan de stempen, maar massief hout werkt relatief sterk en heeft een iets grotere kans op scheuren. Een *gelaagd* blok kan wel dertig lagen tellen. Het is stabiel, want het hout werkt nauwelijks en scheurt niet, maar wij werken liever aan een massief blok omdat we daarmee preciezer kunnen stemmen.

gelaagd stemblok

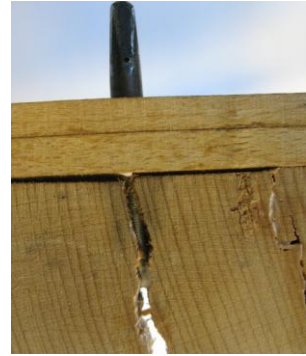
De kwaliteit van een blok hangt niet af van het aantal lagen, maar vooral van de gebruikte materialen. Zowel massieve als gelaagde blokken komen we bij dure en goedkope merken tegen.

gescheurd stemblok met stempennen

Ondeugdelijk stemblok

Als uw piano of vleugel niet meer goed te stemmen is, zit dat meestal in de conditie van het stemblok. Soms is het blok met 'noodmaatregelen' tijdelijk op te lappen, maar vaak wordt het daardoor onherstelbaar beschadigd en moet er een nieuw stemblok in. Wij nemen daar nooit onze toevlucht toe. Als het stemblok van goede kwaliteit is, maar te weinig grip aan de stempennen biedt, kunnen we de stempengaten opruimen tot een

gescheurd blok

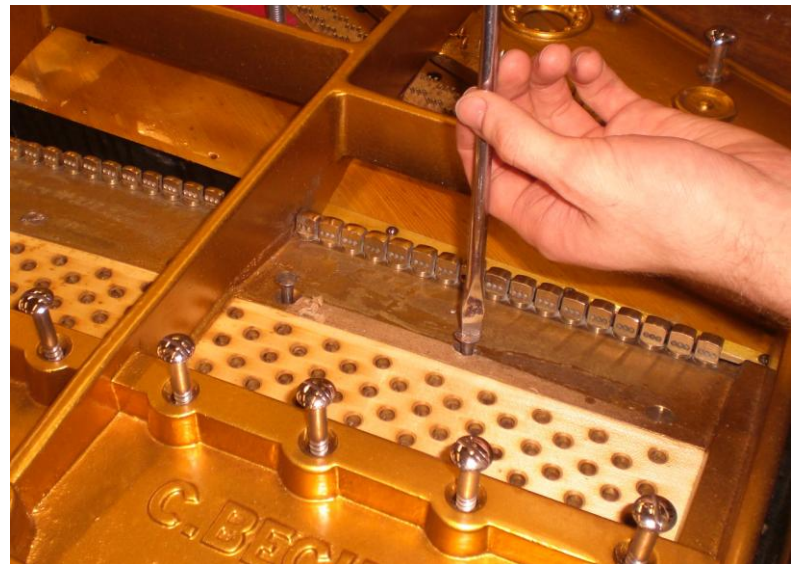
uniforme diameter van de gaten en nieuwe pennen inslaan. Daarbij meten we de gaten en de pennen tot een honderdste millimeter; in een gat van 7,05 mm doorsnede slaan we een pen van 7,25 mm dik.

Zitten er scheurtjes in het blok, dan kunnen we vaak een deel uitfrezen en er een nieuw stuk inzetten. Daarna boren we nieuwe gaten en slaan nieuwe pennen in. Repareren is

overigens niet eenvoudig, want alle snaren en het pantserraam moeten we er uithalen.

Is het blok niet meer te redden, maar het instrument verder nog wel de moeite waard, dan bouwen we er een nieuw stemblok in. Daar hebben we veel ervaring mee. Wij werken met stemblokken van André Bolduc uit Canada. Dat bedrijf heeft het complete traject in eigen hand – het vellen van de boom, het drogen van de stammen, het zagen, opnieuw drogen en samenstellen plus verlijmen van de stemblokken. Ze beschikken over het mooiste ahorn (esdoorn) en maken blokken van vijf of zeven lagen.

Op dit moment vervangen we bijvoorbeeld het stemblok van een Grotrian-Steinweg vleugel. Komt u gerust eens kijken hoe dat in zijn werk gaat.

Pantserraam op een 'halfopen' stemblok monteren

Concert of feest?

We plaatsen een mooie vleugel of piano op de gewenste locatie en stemmen hem voor het concert. Succes verzekerd!

Alweer een prijs voor Milo Schekkerman

Onze medewerker Milo Schekkerman, die al CPT (Certified Piano Tuner) is, heeft onlangs zijn opleiding Pianotechniek aan het Hout en Meubileringscollege in Amsterdam afgerond. Hij is echter niet zomaar geslaagd, maar met de beste cijfers. Dat levert hem wat extra's op, namelijk een opleiding van drie weken in de pianofabriek van Grotrian-Steinweg in Braunschweig. De SFOOP (Stichting Fonds Opleiding en Ontwikkeling Pianobedrijven) betaalt de reis- en verblijfkosten, de Duitse firma de opleiding.

Milo was dit voorjaar al in het buitenland omdat Cox Pianoservice op zijn voordracht was gekozen tot SVGB-leerbedrijf van het jaar. Hij bezocht toen het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel en het piano-atelier van Chris Maene in Ruiselede. We feliciteren Milo uiteraard van harte en zullen in de volgende Nieuwsbrief aandacht aan zijn verblijf in Braunschweig besteden.

Cox Pianoservice, Meridiaan 25, 2801 DA GOUDA

info@coxpiano.nl

www.coxpiano.nl

Tel. 0182-524 528 Fax: 0182-52 17 34 Mobiel: 06-53 64 22 67

Openingstijden: donderdag - vrijdag – zaterdag van 9.00 tot 17.30 uur
Overige dagen en 's avonds op afspraak.

